

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2008-2009

2 december 2008

BELEIDSBRIEF

Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel

Beleidsprioriteiten 2008-2009

Onderdeel Wapenhandel

VERSLAG

**namens de Subcommissie voor Wapenhandel
uitgebracht door mevrouw Anne Marie Hoebeke
aan de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jan Roegiers.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Roland Van Goethem;

de heren Jan Laurys, Luc Van den Brande;

mevrouw Anne Marie Hoebeke, de heer Paul Wille;

de heren Kurt De Loor, Jan Roegiers.

Toegevoegde leden:

de heer Piet De Bruyn;

de heer Eloi Glorieux.

Zie:

1900 (2008-2009)

- Nr. 1: Beleidsbrief
- Nr. 2: Motie van aanbeveling
- Nr. 3: Advies Vlaams Vredesinstituut

DAMES EN HEREN,

De Subcommissie voor Wapenhandel besprak op haar vergadering van 13 november 2008 hoofdstuk 8, over de invoer, doorvoer en uitvoer van wapens en aanverwant materieel, evenals van goederen en technologie voor tweërlei gebruik van de beleidsbrief Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, Beleidsprioriteiten 2008-2009, ingediend door mevrouw Patricia Ceysens, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel.

Over dit gedeelte van de beleidsbrief werd ook advies uitgebracht door het Vlaams Vredesinstituut (zie *Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 1900/3). Dat advies was echter nog niet ter beschikking op het ogenblik van de bespreking in de subcommissie. Uw verslaggever vraagt dan ook dat advies samen met dit verslag te lezen.

1. Toelichting door de minister

Vlaams minister *Patricia Ceysens* verklaart dat sinds het begin van deze legislatuur de cel Wapenexport werd omgevormd tot een volwaardige dienst, die nu beschikt over een performante maar ook gebruiksvriendelijke databank. In 2009 zal ook verder onderzoek worden of vergunningsaanvragen elektronisch kunnen worden ingediend en afgehandeld.

Het is niet meer nodig om gedetailleerd in te gaan op alle maatregelen die deze transparante en doelmatige rapportering hebben mogelijk gemaakt en dit zowel wat betreft de wapens als de goederen voor tweërlei gebruik.

Het samenwerkingsakkoord tussen de federale overheidsdienst Buitenlandse Zaken en de gewesten aangaande de uitwisseling van informatie en vertegenwoordiging in internationale exportcontrole organismen is nu een goed jaar in voege. Het zal in 2009 geëvalueerd worden op zijn praktische uitwerking.

Het samenwerkingsakkoord aangaande de implementatie van de Chemische Wapenconventie werd eveneens getekend en gepubliceerd. Een aantal uitvoeringsbesluiten dienen nog te worden opgemaakt tegen einde 2009, waarna de gewesten de taken zullen overnemen van het federale niveau.

Het Vlaams Vredesinstituut wordt overeenkomstig het oprichtingsdecreet gevraagd een lijst over

te maken van situaties waarbij zij advies aan de bevoegde minister zou verstrekken. Voor 2009 werd na telefonische consultatie met het instituut dezelfde lijst als die van 2008 overgenomen, met name haar betrokkenheid bij de totstandkoming van samenwerkingsakkoorden en van het Wapendecreet. Voor beide hoger vermelde samenwerkingsakkoorden had het Vlaams Vredesinstituut globaal een gunstig advies gegeven. Niettemin stelt het Vlaams Vredesinstituut zich vragen omtrent de toepassing van het samenwerkingsakkoord in verband met informatie en vertegenwoordiging met betrekking tot de nucleaire sector. Zoals hoger aangehaald zal dit in 2009 geëvalueerd worden.

De voorgangster van de minister had een benchmarkstudie aanbesteed om de positie van Vlaanderen binnen de Europese Unie te kennen aangaande een aantal essentiële aspecten, die van belang zijn bij het ontwerpen van het Vlaamse Wapendecreet. Zoals de minister in de vergadering van de subcommissie Wapenhandel van 27 mei 2008 heeft voorgesteld, heeft zij met de onderzoekers nagegaan of zij dit rapport in de subcommissie zouden kunnen komen toelichten mits in acht name van een aantal geldende clausules inzake vertrouwelijkheid. Dit maakte voor de onderzoeksgroep geen probleem uit. De hoorzitting wordt georganiseerd in de loop van de maand januari 2009.

Aangaande het Vlaamse Wapendecreet, werden een aantal voorstellen door het Vlaamse Parlement ingediend. De minister heeft om twee redenen nog zelf geen ontwerp van decreet ingediend.

- van de drie voorstellen van Wapendecreet die werden ingediend namens de sp.a, Groen! en Vlaams Belang werden de adviezen van de Raad van State op 10 juli 2008 overgemaakt, maar nog niet besproken in de subcommissie;
- de EU-Raad is begonnen aan de bespreking van de richtlijn voor het intracommunautaire verkeer van militaire goederen, wat toch fundamenteel het Wapendecreet zal beïnvloeden.

In 2008 heeft de minister geen beroep moeten doen op de adviescommissie die door haar voorgangster werd opgericht. In 2009 zal een evaluatie van haar werking worden gemaakt.

De minister besluit met te verklaren dat de subcommissie uit de vergelijking van de beleidsnota 2004-2009 met deze beleidsbrief 2009 kan vaststellen dat

het grootste gedeelte reeds werd gerealiseerd, zodat 2009 eerder in het teken staat van verdere optimalisatie of evaluatie.

2. Bespreking

De heer *Eloi Glorieux* stelt vast dat het zesmaandelijks rapport over de wapenhandel in de eerste helft van 2008 nog altijd niet ingediend is.

Minister *Patricia Ceysens* zegt dat het verslag in de loop van de komende weken wordt ingediend, zodat het nog voor het einde van het jaar in de subcommissie kan worden besproken.

De heer *Eloi Glorieux* is aangewezen op de maandelijkse rapporten op de website. Als er concrete vragen rijzen, zoals voor de wapenleveringen aan Saoedi-Arabië via het Verenigd Koninkrijk, zegt de minister dat die rapportering niet officieel is. Het controlerecht van het parlement wordt beknot als het maandenlang moet wachten op het officiële verslag aan het Vlaams Parlement. Ondertussen moet de administratie volgens de spreker al over voldoende ervaring beschikken opdat het parlement ten laatste twee maanden na het aflopen van de zesmaandelijks periode over het rapport kan beschikken.

Het lid is ervan overtuigd dat het Vlaamse Wapenexportdecreet, dat beloofd is in het regeerakkoord, er niet zal komen, alle benchmarkingstudies ten spijt. De reden is dat er over dat thema geen eensgezindheid is binnen de meerderheid. Zal het parlement de beloofde uitgebreide samenvatting van de benchmarkingstudies nog krijgen?

Over welke dossiers heeft de adviescommissie Wapenhandel advies gegeven? Hoe komt het dat die adviescommissie niet vaker wordt geconsulteerd?

Een beleidsbrief heeft tot doel een beleidsdoelstelling uiteen te zetten. Het onderdeel wapenhandel van deze beleidsbrief geeft geen blijk van een duidelijke visie inzake wapenhandel, volgens de heer *Glorieux*. De brief somt enkel een aantal gebeurtenissen van het voorbije jaar op. Ook hier is de reden een gebrek aan eensgezindheid in de meerderheid. Ondertussen hanteert de minister een business-as-usualbenadering, maar zo is er wel al vijf jaar verloren gegaan. Er is nog steeds geen Vlaamse regelgeving. Voor Groen! moet Vlaanderen de controle versterken en de transparantie vergroten. Als dat niet kan, mag voor de heer *Glorieux* de bevoegdheid gerust opnieuw gefe-

deraliseerd worden. Groen! vraagt het parlement om zeker nog deze regeerperiode te stemmen over de voorliggende voorstellen van decreet.

Mevrouw *Anne Marie Hoebeke* vindt in tegenstelling tot de vorige spreker de beleidsbrief volledig, beknopt en actueel. De cel Wapenexport is omgevormd tot de entiteit Controle Wapenhandel. De beleidsbrief behandelt de controle wel degelijk. Ook in de maatregelen van de voorbije jaren blijkt het streven naar een betere controle. De sector apprecieert daarenboven de administratieve vereenvoudiging. In de hoorzitting is gebleken dat er transparantie, controle en degelijke rapportering is.

Mevrouw *Hoebeke* verklaart dat ook Open Vld het op prijs zou stellen als de zesmaandelijks rapporten het parlement tijdig bereiken.

Wanneer komt er een ontwerp van Vlaams Wapenexportdecreet? Hoe verloopt de samenwerking tussen de FOD BUZA (federale overheidsdienst Buitenlandse Zaken) en de Vlaamse minister, zeker voor de vertegenwoordiging op internationale fora?

Het Vlaams Vredesinstituut vindt het positief dat de beleidsbrief de informatie-uitwisseling over de nucleaire sector behandelt. Het stelt zich wel vragen bij de toepassing. De minister zal dat in 2009 onderzoeken. Wat is de houding van de minister over de samenwerkingsakkoorden en meer bepaald het onderdeel over de nucleaire sector?

Waarom is er in 2008 geen dossier voorgelegd aan de adviescommissie? De oorspronkelijke bedoeling was toch een breder draagvlak te creëren.

De heer *Piet De Bruyn* vraagt waaraan de vertraging van de halfjaarlijkse rapportering te wijten is. De maandelijkse rapporten verschijnen stipt op de website, maar stemmen niet altijd volledig met de officiële rapporten overeen. Het lid hoopt dat de pogingen van de dienst Controle Wapenhandel om databanken te koppelen vanaf 2010 tot meer rechtszekerheid zullen leiden. Dat sluit aan bij het pleidooi van zowel de vredesbeweging als de industrie voor transparantie maar ook voor duidelijkheid van regelgeving, normen en definities. Dat is trouwens de intentie van bepaalde voorstellen van decreet. Bij de bespreking ervan moet daar dan ook voldoende aandacht naartoe gaan.

Komt er zowel een samenvatting van de benchmarking als een hoorzitting met de opstellers? Die infor-

matie is nodig voor een degelijke bespreking van de voorstellen van decreet.

Het Vlaams Wapenexportdecreet staat in het regeerakkoord. De regering heeft nog geen initiatief genomen. Het eerste zinnetje onder 8.6 krijgt stilaan een absurd karakter.

De heer *Bart Van Malderen* acht het belangrijk dat een Vlaams Wapenexportdecreet oog heeft voor een transparante en vooral performante controle op de uitgevoerde producten en op wapentechnologie. Vlaanderen zou eigenlijk een alternatieve 'catch-all' moeten nastreven waarbij het traject van concept tot verkoop in kaart gebracht wordt.

De heer *Jan Roegiers* verwijst naar een opmerking van de bedrijfswereld in de hoorzitting die de subcommissie op 5 november organiseerde over de voorliggende voorstellen van decreet. De ondernemers zouden veel tijd en geld kunnen besparen als ze vooraf weten of een bepaald exportproduct kans maakt op een vergunning. Kan daarover worden nagedacht? Beschikt de administratie over de mogelijkheden daartoe?

Minister *Patricia Ceysens* blijft er in haar antwoord op deze vragen en opmerkingen bij dat er belangrijke vooruitgang is geboekt op het vlak van transparantie en doelmatigheid. Onder meer de omvorming van een cel tot een volwaardige dienst is een fundamentele verwezenlijking.

Het halfjaarlijkse verslag moet inderdaad sneller ingediend worden. De ruwe cijfers staan vanaf 2 september op de website. Die cijfers worden gegeven ten behoeve van een snelle transparantie, maar zijn niet de gegevens die de minister indient en waarop het parlement controle uitoefent. De administratie heeft geen gemakkelijke taak maar op vlak van timing hebben de parlementsleden een punt. De minister heeft geen verklaring voor de vertraging tussen het ter beschikking stellen van de ruwe cijfers en het opstellen van het zesmaandelijks rapport.

Het decreet Wapenexport ligt moeilijk, er zijn ook parlementaire voorstellen ingediend. De resultaten van de benchmarking zijn bekend, maar er is een probleem van vertrouwelijkheid. Dat is besproken met de onderzoekers. Zij zien een verschil tussen wat ze mondeling willen toelichten in het parlement en wat ze op schrift willen stellen. De minister pleit ervoor

om snel een gedachtewisseling met de opstellers van de studie te organiseren in de subcommissie.

De benchmarking verschaft heel wat informatie, onder meer over de voorafgaande vergunning. Nog belangrijker is natuurlijk wat de EU zal doen. Allicht volgt de stemming daar in december 2008. Het is beter de richtlijn over het intracommunautair verkeer af te wachten. Dat zal immers in hoge mate de Vlaamse decreetgeving beïnvloeden. Er zijn wel nog een paar twistpunten tussen een paar belangrijke lidstaten.

De werking van de adviescommissie zal in 2009 geëvalueerd worden. Ze herhaalt dat er het afgelopen jaar geen beroep moest worden gedaan op die commissie en dat er dus geen overzicht van adviezen kan worden gegeven. De lijst van de in de voorgaande jaren behandelde dossiers is al aan het parlement bezorgd.

Wat het samenwerkingsakkoord aangaande de implementatie van de chemische wapenconventie betreft, is de Vlaamse Regering van oordeel dat het eigenlijk een gewestbevoegdheid is. De facto geeft nu iedereen advies. Er moeten nog een aantal uitvoeringsbesluiten komen zodat Vlaanderen hopelijk in 2009 die taken op zich kan nemen.

Wat het afleveren van de exportvergunningen betreft, stelt de minister dat die vergunning helemaal op het einde van het traject komt. Vaak hebben bedrijven dan al overeenkomsten gesloten, zijn er al borgen gestort. Een voorafgaande vergunning, zoals de industrie vraagt, zou nuttig zijn om onnodige kosten te vermijden. Het zou helpen om dat bij decreet te regelen. Het zou eveneens een andere organisatiewijze vergen.

Het is trouwens niet zeker dat het bedrijfsleven een weigering in een vroeg stadium zou aanvaarden. Soms evolueert dergelijk dossier immers nog grondig. Allicht zou het er dan op aandringen om de markt te exploreren en het dossier eventueel te nuanceren. Vandaag is er geen rechtsbasis voor een voorafgaande vergunning. Bij een weigering zullen bedrijven dat zeker als argument gebruiken.

Mevrouw *Anne Marie Hoebeke* vraagt of de op stapel staande richtlijn een onderdeel over het aftasten van de markt bevat.

Minister *Patricia Ceysens* ontkent dat. Europa neemt geen positie in over de voorafgaande vergunning. Het aspect komt wel aan bod in de benchmarking. Bedrijven trachten nu contracten te sluiten onder de opschortende voorwaarde van goedkeuring, maar dat lukt niet altijd. Soms nemen bedrijven echt wel een groot risico.

De verslaggever,

Anne Marie HOEBEKE

De voorzitter,

Jan ROEGIERS
